

Висвітлення проблеми підготовки майбутніх учителів до педагогічної просвіти батьків у сучасних наукових джерелах

У статті автор розкрив результати аналізу ступеня висвітлення проблеми підготовки педагогічних кадрів в публікаціях російських і українських науковців. Зазначено, що в сучасних наукових джерелах розкрито такі аспекти досліджуваної проблеми: витоки педагогічної освіти в історії педагогічної думки України; специфіка функціонування різних типів педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації в системі неперервної професійної освіти; системний аналіз змісту, структури і тенденцій розвитку університетської педагогічної освіти (національний та міжнародний контексти); багаторівнева підготовка педагогічних працівників та філософське обґрунтування концепцій оновлення професійно-педагогічної освіти.

Ключові слова: педагогічна освіта, майбутні педагоги, університет, професійна орієнтація, педагогічна підготовка, системний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сьогодення професійно-педагогічної галузі позначене протиріччям рівня знань студентів педагогічних навчальних закладів та запитів кожної особистості, суспільних потреб і світових стандартів та низьким соціальним престижем інтелектуальної діяльності та педагогічної професії. Реформування вищої педагогічної освіти в Україні передбачає пошук шляхів та способів раціонального поєднання теоретичних психолого-педагогічних знань з умінням застосувати їх на практиці, оптимізацію форм і методів навчання, удосконалення навчальних планів і програм, розвиток методик та педагогічних технологій.

Аналіз досліджень і публікацій... Окремим аспектам психолого-педагогічної підготовки вчителів у коледжах присвячені кандидатські дисертації учених: Г.С.Адамів (2002), С.П.Балашова (2000), М.С.Лисенко (2000), Л.В. Кічук (2002), О.В.Майборода (2002), В.П.Стельмашенко (2001), О.А.Тимчук (2002); у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації – С.П.Власенко (2002), Л.М.Герасіна (1994), Л.П.Добровольська (2001), Г.С.Черевичний (1997) та ін.

Теоретичне підґрунтя нашого історико-педагогічного дослідження склали праці та наукові публікації учених сучасності, в яких висвітлено шляхи гуманізації педагогічної освіти (А.М.Алексюк, І.М. Богданова, Г.О.Балл, С.І.Гончаренко, І.А.Зязюн, Н.Г.Ничкало, Г.В. Троцько); питання багаторівневої підготовки педагогічних працівників (А.М.Бойко, В.М.Гринькова, В.І.Євдокимов, Л.Г.Карпова, Ф.Г.Паначин, І.Ф.Прокопенко, С.Цвілик та ін.), визначено теоретико-методологічна та філософська основа професійно-педагогічної освіти (В.М.Алфімов, І.Д.Бех, Я.Я.Болюбаш, Л.В.Герасіна, В.Г.Кремень, О.Я.Савченко, Ю.І.Соловійов, О.В.Сухомлинська).

Формулювання цілей статті... **Мета статті** – конкретизувати ступінь висвітлення проблеми підготовки педагогічних кадрів у сучасній науково-педагогічній літературі, визначити, які аспекти проблеми підготовки майбутніх учителів до організації батьківської просвіти не представлені в сучасних дослідженнях.

Виклад основного матеріалу... Дослідження засвідчило, що педагогічна освіта в Україні має ґрунтовну наукову і нормативну основу. Так, Концепції педагогічної освіти, громадянського та національного виховання, визначаючи методологічні, організаційно-методичні засади здійснення виховної роботи в освітніх закладах, акцентують увагу на наданні системі педагогічної освіти національного спрямування, формуванні у педагогічних та науково-педагогічних працівників досвіду трансформованих світоглядних орієнтацій та громадянської національної самосвідомості, оскільки саме вчителі та педагоги реалізують у практику суспільного життя державну освітню політику.

Системний підхід до аналізу названих педагогічних концепцій виступає основою організації закладів у галузі професійно-педагогічної підготовки [5, с.7–8].

Таким чином, законодавча нормативно-правова база в системі національної педагогічної освіти в Україні чітко визначає організаційні, змістові і методичні засади підготовки майбутніх педагогів до організації освітнього процесу з усіма учасниками – дітьми, їхніми батьками, колегами тощо.

Законом України «Про вищу освіту» конкретизовано сутність професійної академічної підготовки. Законом України «Про загальну середню освіту» сформульовано основні завдання допрофесійної підготовки. Національною доктриною розвитку освіти обґрунтовано напрями державної освітньої політики щодо підвищення якості професійно-педагогічної підготовки засобом розвитку цілісної міжгалузевої багаторівневої системи освітніх закладів, інтегрування та

об'єднання зусиль вищих педагогічних закладів різних рівнів акредитації. Реалізувати практично систему заходів щодо оновлення досліджуваної галузі покликана Державна програма «Вчитель» та концепції педагогічної освіти, громадянського, національного виховання.

Вітчизняний та зарубіжний досвід свідчить про неухильний пошук нових концептуальних підходів до структурування та оновлення методологічних основ системи педагогічної освіти, в яких би надався пріоритет особистісно-суб'єктивному фактору у навчально-виховному процесі. Великі потенційні можливості містять узагальнення та результати наукових, методичних, історико-педагогічних досліджень відомих українських та російських педагогів, які працювали в різні часові періоди розвитку нашої держави.

Дослідженню витоків педагогічної освіти присвячено історико-педагогічні роботи М.М.Барна, Я.І.Бурлаки, К.І. Васильєва, Л.П.Вовк, О.В.Глузмана, М.С.Грищенко, М.М.Кузьміна, В.І.Лугового, В.К.Майбороди, Ф.Г.Паначина, С.П.Постернака, І.Ф.Прокопенка, Л.П.Пушовської, З.І.Равкіна, Ю.Д.Руденка, О.В.Сухомлинської, К.Д.Ушинського, Л.О.Хомич, Ш.Х.Чанбарисова.

Системний аналіз змісту наукової літератури, історичних джерел з питань становлення й розвитку педагогічної освіти в Україні, особливостей психолого-педагогічної підготовки вчителів засвідчує, що дослідження науковців зосереджувалися навколо таких питань: історико-теоретичне вивчення передумов виникнення та особливостей становлення окремих університетів та середніх педагогічних навчальних закладів у часовій відповідності, науково-теоретичне обґрунтування досвіду діяльності, специфіки організації навчально-виховного процесу, узагальнення методичних аспектів педагогічної освіти як складової неперервної професійної освіти.

Одним із перших обґрунтовано висвітлив історію становлення національної освіти, і педагогічної зокрема, С.О.Сірополко. Цілісністю змісту визначається фундаментальна монографія «Історія освіти в Україні» (1937). Вчений зробив спробу розкрити передумови становлення мережі педагогічних навчальних закладів на прикладі розвитку форм і методів організації національної освіти в різні періоди вітчизняної історії [11].

С.Ф.Русова – керівник дошкільних і позашкільних освітніх закладів та відділів у Генеральному секретаріаті України, обстоювала ідеї українізації вищої школи. Цілком закономірно, що С.Ф.Русова особливу увагу звертала на проблеми підготовки вчителів. Учителю в національній школі належить особлива роль. С.Ф.Русова наголошувала, що «...у школі найбільшу увагу має не гарний будинок, не стіни, не книжки, не малюнки, а творчу силу дає їй людина, яка там працює, що джерело освіти – то вчитель або вчителька» [10]. Розробляючи навчальний план і програму підготовки працівників позашкільних та дошкільних закладів в учительських інститутах та семінаріях, С.Ф.Русова спиралася на кращі досягнення народної педагогіки, вбачала корені національної педагогічної освіти в історії козацької педагогіки, досвіді народних просвітителів, народних учителів, функціонуванні братських шкіл, всесвітньо відомих українських вищих професійних шкіл.

Загальним питанням становлення педагогічної освіти в Російській імперії у ХІХ ст., до складу якої входила значна частина України до початку ХХ ст., присвячені роботи М.М.Кузьміна «Учительские институты в России (лекции по истории педагогики)» (1975), «Учительские семинарии России и их место в подготовке учителей начальной школы» (1990), історико-педагогічне дослідження О.Л.Смятських «Становление и развитие специального педагогического образования в России» (1992), наукові розвідки К.І.Васильєва, Д.І.Латишиної. Інтерес представляють також монографії Ф.Г.Паначина «Педагогическое образование в России» (1979), «Педагогическое образование в СССР: Важнейшие этапы истории и современное состояние» (1975).

У названих роботах автори детально розкрили питання становлення мережі педагогічних навчальних закладів різних рівнів: педагогічні інститути при університетах, учительські інститути й семінарії, жіночі та спеціальні середні педагогічні навчальні заклади, педагогічний екстернат, інститути народної освіти, педагогічні курси, технікуми, училища, університети. Вчений Ф.Г.Паначин хронологічно простежив еволюцію педагогічних освітніх закладів; спираючись на нормативні документи, описово представив зміст психолого-педагогічної підготовки і простежив кількісні зміни мережі педагогічних навчальних закладів, проаналізував педагогічну, методичну й навчальну літературу, схарактеризував роль провідних вітчизняних громадських діячів і педагогів у розвитку освіти й підготовки учителів у різні історичні періоди [6].

Зазначимо, що вказані педагогічні роботи вирізняються з-поміж інших багатим фактичним матеріалом, відомостями про постанови і рішення урядових органів, що координували роботу педагогічних навчальних закладів. Але зауважимо, що автори не ставили за мету здійснити системний аналіз рушійних сил розвитку педагогічної освіти, визначити причини появи та прогресування недоліків у галузі професійно-педагогічної освіти, конкретизувати регіональні особливості функціонування педагогічних навчальних закладів.

Висвітленню історії розвитку національної освіти й організаційних основ навчально-виховного процесу в педагогічних закладах початку ХХ ст. присвячена праця С.П.Постернака «Із історії освітнього руху на Україні за часи революції 1917-1919 рр.», яка була вилучена з бібліотечних фондів і довгий час зберігалася у сховищах ЦДІА. У цій роботі вчений розкрив особливості розвитку освітньої системи в Україні згідно з періодизацією розвитку державного управління, починаючи від влади Тимчасового уряду до встановлення радянської влади. Автор розкрив основні завдання освітньої політики, дав оцінку ідеї української національної школи, яка не стала реальністю внаслідок внутрішніх суспільно-політичних суперечностей [7]. Парадоксальним є той факт, що подібні суперечності властиві й сьогоденню національної педагогічної освіти.

Слід зазначити, що 20-ті рр. ХХ ст. в історії розвитку педагогічної освіти позначалися появою творів Г.Ф.Гринька, І.І.Огієнка, Я.П.Ряшко та ін., в яких досліджувалися національні особливості розвитку освіти, обґрунтовувалися ідеї професіоналізації педагогічної галузі. Починаючи з 30-тих рр. ХХ ст. історико-педагогічна література певним чином втратила об'єктивізм та всебічний характер аналізу. На це були важливі причини: ідеологічні стереотипи, відсутність доступу до багатьох фондів бібліотек, історично значимих архівних матеріалів. Через поширення адміністративно-командної системи автори здебільшого не вказували на труднощі і помилки, спрощено і схематично розкривали діяльність професійно-педагогічних навчальних закладів.

Праці зазначеного періоду позначилися яскраво вираженим елементом прикрашування подій, суб'єктивізмом в оцінці подій і педагогічних явищ, надмірним захопленням радянською системою педагогічної освіти. Так, наприклад, у наукових працях І.Б.Авілова, М.С.Грищенко, О.Я.Завадської, К.Ф.Присяжнюк, Г.І.Ясинського простежено процес формування мережі національних педагогічних закладів. Автори проаналізували навчальні плани та програми окремих освітніх закладів та у загальнореспубліканському масштабі. У публікаціях указаного періоду показано, що система національної педагогічної освіти в УРСР фактично не відрізнялася від загальносоюзної; акцентовано увагу тільки на позитивних зрушеннях та тенденціях її розвитку. Таке однобічне висвітлення проблеми не достатньо повно представляє систему педагогічної освіти, не дозволяє здійснити комплексний порівняльний аналіз із світовими досягненнями і тенденціями в означеній галузі.

Якісно нові погляди на проблему професійно-педагогічної підготовки у навчальних закладах різних рівнів розкрито в роботах дослідників, починаючи з 90-тих рр. ХХ ст.: О.В.Глузман «Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования» (1996), В.С.Курило «Освіта і педагогічна думка Східноукраїнського регіону у ХХ ст.» (2000), В.І.Луговий «Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку» (1994), В.К.Майборода «Вища педагогічна освіта в Україні: історичний досвід, уроки 1917-1985» (1992), І.Ф.Прокопенко «Подготовка учительских кадров в Харькове в советский период: концептуальные подходы, практический опыт (1917-1991)» (1992).

Так, І.Ф.Прокопенко історіографічно розкрив особливості організації професійно-педагогічної освіти на Харківщині – одному з найбільш розвинених промислових регіонів України, схарактеризував зміст психолого-педагогічної підготовки вчителів на факультетах Харківського інституту народної освіти (рік заснування – 1921), Інституту соціального виховання, інституту народної освіти, педагогічного інституту професійної освіти і фізико-математичного інституту (1930-1933 рр.), особливості функціонування Харківського педагогічного інституту (з 1994 – Харківського державного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди) та його підрозділів [8].

В.К.Майборода, досліджуючи питання становлення національної вищої педагогічної освіти в Україні у 1917-1992 рр., зробив спробу виявити провідні тенденції розвитку теорії і практики педагогічної освіти, узагальнив набутий досвід з метою обґрунтування концептуальних основ функціонування національної педагогічної освіти у незалежній Україні, розробки заходів щодо оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки учителів [4].

В.В.Липинський детально проаналізував особливості підготовки вчителів на короткострокових і трирічних педагогічних курсах, у середніх спеціальних навчальних закладах – педагогічних школах, педагогічних інститутах, Інститутах народної освіти (ІНО), педагогічних технікумах, на лікнепах і трирічних вечірніх курсах червоних ліквідаторів [2].

В.І.Луговий представив теоретико-методологічну розробку становлення і розвитку педагогічної освіти як системної цілісності, виявлення сутності, умов генезису, закономірностей функціонування, структурування, удосконалення підсистеми підготовки педагогічного персоналу, узагальнення емпіричних даних реального існування, прогресування і регресу, трансформації педагогічної освіти в Україні. Усе це дозволило автору науково обґрунтувати підходи до створення концепції оновлення педагогічної освіти на засадах гуманізму [3, с.11]. Різкої критики В.І.Луговий надав національній педагогічній освіті України у період 1970-1994 рр., акцентуючи увагу на таких недоліках: відокремлення від системи педагогічної освіти інших країн; уніфікація педагогічної освіти на усій

території СРСР; низький рівень загальноосвітньої підготовки та мізерний відсоток національного компоненту педагогічної освіти. Також В.І.Луговий наголосив на тому, що, починаючи з 1987 р., з'явилася можливість узагальнити досвід психолого-педагогічної підготовки вчителів, індивідуалізації, диференціації професійної освіти окремих педагогічних навчальних закладів України, запровадження експериментальних навчальних планів, нових навчальних дисциплін педагогічного спрямування, забезпечення професійного вибору, адаптації, післядипломної педагогічної підготовки. Дослідник визначив серед позитивних моментів тенденцію до інтеграції університетського й інститутського типів педагогічної освіти, об'єднання педагогічних училищ і коледжів з педагогічними інститутами та університетами [там само, с.31].

Наукова праця О.В.Глузмана «Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования» (1996) висвітлює досвід системного дослідження університетської педагогічної освіти (зміст, структура, функції), її історичні передумови, особливості розвитку, сучасний стан і тенденції. Спираючись на широку базу джерел, вчений зробив спробу системно проаналізувати основні компоненти у їх взаємозв'язку, структуру, організаційні етапи, принципи управління та ієрархію університетської педагогічної освіти у сучасних умовах. О.В.Глузман у названій монографії запропонував особисте бачення історії та сучасних тенденцій розвитку університетської педагогічної освіти у США, Великій Британії, Франції, Німеччині, Японії, Ізраїлю, Україні [1]. Це дозволило включити результати дослідження ученого до теоретико-методологічних засад нашого наукового пошуку, хоча зауважимо, що автор побіжно розглянув проблему створення умов для підготовки педагогів до здійснення батьківської просвіти.

Кінець 80-тих – 90-ті роки ХХ століття ознаменувалися інтенсивною розробкою неперервної професійної освіти, яка ґрунтується на інтеграції, комплексному об'єднанні професійно-педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації. Проблему неперервної педагогічної освіти досліджували: О.П.Владиславлев, Д.П.Гавра, Ю.В.Киричков, Л.О.Коханова, В.Г.Осипов, Ф.І.Перегудов, С.О.Сисоева та ін. Вчені обґрунтували необхідність неперервної педагогічної освіти, визначили її сутність, завдання, зміст, форми організації педагогічної самоосвіти тощо. Дослідники О.П.Владиславлев, Ю.В.Киричков, Ф.І.Перегудов розкрили сутність концепції та рушійні сили неперервної педагогічної освіти, визначили способи подолання професійно-педагогічної некомпетентності.

В.А.Горохов, Л.О.Коханова, В.П.Осипов, С.О.Сисоева обґрунтували соціально-педагогічні умови розвитку вищої педагогічної освіти як складової неперервної системи. В системі неперервної професійної освіти, на думку вчених, першочергового значення набувають комплекси, об'єднання науково-дослідних, навчальних, професійних інституцій, оскільки це забезпечить можливість неперервної педагогічної практики, проведення науково-педагогічних досліджень. Системні узагальнення особливостей професійно-педагогічної підготовки в Україні представлено в дисертаційних дослідженнях Л.П.Вовк «Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (друга половина ХІХ – 20-ті рр. ХХ ст.)» (1996), Л.О.Хомич «Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів» (1999).

Значну кількість науково-педагогічних праць присвячено аналізу освітніх реформ і тенденцій розвитку професійно-педагогічної освіти країн Західної Європи, США, Японії та ін. Серед них слід виокремити роботи узагальнюючого характеру: В.К.Єлманова «Высшее образование за рубежом» (1989), Ф.Г.Кумбе «Кризис образования в современном мире. Системный анализ» (1970), І.О.Радіонова «Сучасна американська філософія освіти та виховання: тематичні поля та парадигмально-концептуальні побудови» (2000) та ін. Дослідженню теорії та практики освітніх систем різних країн світу присвячені роботи відомих українських компаративістів: І.М.Ковчиної, Т.С.Кошманової, Р.О.Позінкевич, О.І.Пономарьової, С.О.Сухорського та ін.

Науковий інтерес для нашого педагогічного дослідження має монографія Л.П.Пуховської «Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності» (1997), у якій автор засобом порівняльно-педагогічного системного аналізу розкрила такі важливі питання: ціннісні орієнтації професійної підготовки вчителів, педагогічна підготовка в умовах формування загальноєвропейського освітнього простору, головні напрями розвитку і сучасні дослідження теорії професійної підготовки вчителів у країнах Західної Європи. Також визначено особливості національних систем професійної підготовки учителів: англійської, французької, німецької моделі; проаналізовано роль міжнародних організацій у розробці та здійсненні інтеграційної політики у галузі європейської освіти, проблеми інтеграції педагогічної освіти України у загальноєвропейський простір [9].

Висновки і перспективи подальшої розробки проблеми... Всебічний логіко-системний аналіз літературних джерел з теми дослідження засвідчив, що в межах означеної проблеми нормативно-правову базу організації психолого-педагогічної підготовки вчителів до педагогічної просвіти батьків учнів складають Національна доктрина розвитку освіти, Закони України «Про вищу освіту»,

«Про загальну середню освіту», Державна програма «Вчитель», концепції педагогічної освіти, громадянського, національного виховання.

У центрі уваги вітчизняних науковців зосереджено важливі питання про витоки педагогічної освіти в історії педагогічної думки України; специфіка функціонування різних типів педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації в системі неперервної професійної освіти; системний аналіз змісту, структури і тенденцій розвитку університетської педагогічної освіти (національний та міжнародний контексти); багаторівнева підготовка педагогічних працівників та філософське обґрунтування концепцій оновлення професійно-педагогічної освіти в цілому.

Історико-логічний аналіз літератури з теми дослідження доводить, що питання психолого-педагогічної підготовки вчителів до організації педагогічної просвіти батьків вивчалася побіжно. Поза увагою вчених залишилися важливі проблеми, що потребують наукового обґрунтування: визначення сутності, підготовки до організації педагогічної просвіти у системі неперервної професійно-педагогічної освіти; принципи організації, особливості у визначенні мети, завдань, змісту, методів та організаційних форм відповідної психолого-педагогічної підготовки вчителів; втілення практично зорієнтованих завдань відповідної професійної орієнтації студентської молоді; узагальнення відповідного досвіду психолого-педагогічної підготовки вчителів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Глузман А. В. Университетское педагогическое образование: Опыт системного исследования / Глузман А. В. – К. : Просвіта, 1997. – 307 с.
2. Липинський В. В. Становлення і розвиток нової системи освіти в УСРР у 20-ті р. / В. В. Липинський. – Донецьк : РВА Дон ДТУ, 2000. – 248 с.
3. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / Луговий В. І. ; за заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К. : МАУП, 1994. – С. 31–109.
4. Майборода О. В. Становлення і розвиток комп'ютерної освіти студентів педагогічних коледжів України : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. В. Майборода. – К., 2002. – 20 с.
5. Непрерывное образование как педагогическая система : сб. научн. трудов / редкол. : Н. Н. Нечаев. – М., 1989. – 148 с.
6. Паначин Ф. Г. Педагогическое образование в СССР. Важнейшие этапы истории и современное состояние / Паначин Ф. Г. – М. : Педагогика, 1975. – 218 с.
7. Постернак С. Из історії освітнього руху на Україні за часи революції 1917-1919 рр. / Постернак С. – К., 1920. – 127 с.
8. Прокопенко І. Ф. Підготовка учительських кадрів в Харківі в советський період: концептуальні підходи, практичний досвід: (1917-1991) / Прокопенко І. Ф. – Х. : ХГПИ, 1992. – 92 с.
9. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності / Пуховська Л. П. – К. : Вища школа, 1997. – 179 с.
10. Русова С. Ф. К подготовке народных учителей / Русова С. Ф. // Учитель и школа. – 1914. – № 5. – С. 18–23.
11. Сірополко С. О. Історія освіти в Україні / Сірополко С. О. ; підготував Ю. Вільчинський. – [2-ге вид.]. – Львів : Афіша, 2001. – 664 с.

Аннотація

Т.А.Довженко

Исследование проблемы подготовки будущих учителей к педагогическому просвещению родителей в современных научных источниках

В статье автор раскрыл результаты анализа степени исследования проблемы подготовки педагогических кадров в публикациях российских и украинских ученых. Отмечено, что в современных научных источниках раскрыты такие аспекты исследуемой проблемы: истоки педагогического образования в истории педагогической мысли Украины; специфика работы различных типов педагогических учебных заведений разных уровней аккредитации в системе непрерывного профессионального образования; системный анализ содержания, структуры и тенденций развития университетского педагогического образования (национальный и международный контексты) многоуровневая подготовка педагогических работников и философское обоснование концепции обновления профессионально-педагогического образования.

Ключевые слова: педагогическое образование, будущие педагоги, университет, профессиональная ориентация, педагогическая подготовка, системный подход.

Summary

T.O. Dovzhenko

Elucidation of the Problem of the Future Teachers Training to Parents Pedagogical Enlightenment in Modern Scientific Sources

In this article the author presents the results of the analysis of the grade of the elucidation of the problems of the teachers training in Russian and Ukrainian scholars' publications. It is stated that in modern scientific sources such aspects of the researching problem are revealed: the sources of pedagogical education in the history of Ukrainian pedagogical thought; the specific work of different types of pedagogical educational establishments of different accreditation levels in the system of continuous professional education; system analysis of the content, structure and tendencies of university pedagogical educational development (national and international contexts); multilevel

training of pedagogical staff and philosophical grounding of the conceptions of professional pedagogical education renovation.

Key words: *pedagogical education, future teachers, university, professional orientation, pedagogical training, system approach.*

Дата надходження статті: «22» серпня 2013 р.

УДК 371.132.372.

Є.В.ДОЛИНСЬКИЙ,
кандидат педагогічних наук
(*м.Хмельницький*)

Ретроспективний аналіз соціально-педагогічних досліджень інформатичної підготовки майбутніх перекладачів

Актуальність статті зумовлена сучасною потребою інформаційного суспільства в підготовці інформативно компетентних фахівців, зокрема в галузі перекладу. У статті розглянуто наукові, соціально-педагогічні погляди на формування інформатичної компетентності майбутніх перекладачів у вищих навчальних закладах. Досліджується проблема використання інформаційних технологій у навчанні. Розглядаються різні підходи і концепції навчання перекладу. Аналізується необхідність підготовки майбутніх перекладачів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у системі професійної освіти, зокрема формування їх інформатичної компетентності.

Ключові слова: *педагогічні дослідження, підготовка майбутніх перекладачів, інформаційні технології, інформатична компетентність.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Система вищої освіти України повинна відповідати сучасному рівню розвитку суспільних відносин, а тому потребує постійного вдосконалення. Прагнення України до євроінтеграції зумовлює необхідність розв'язання комплексу завдань, пов'язаних з підвищенням якості професійної підготовки фахівців для різноманітних сфер суспільної діяльності, зокрема і перекладацької. Проблема професійної підготовки кваліфікованих кадрів у галузі перекладознавства охоплює широке коло питань і є актуальною для вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблема використання інформаційних технологій у навчанні активно досліджується у нашій країні протягом багатьох років. Проводяться експерименти щодо визначення функцій, які можуть бути покладені на інформаційні технології у навчальному процесі (В.Андрущенко, Г.Балл, Н.Балик, В.Биков, І.Булах, Ю.Валькман, Р.Гуревич, А.Гуржій та ін.); досліджуються особливості діяльності та спілкування «викладач-студент» з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (А.Брушлинський, Т.Габай, О.Матюшкін, Ю.Машбиць та ін.); питання інформатизації вищої школи досліджували В.Биков, Б.Гершунський, С.Гончаренко, Р.Гуревич, М.Жалдак, та ін.; створюються теорії навчання з використанням інформаційних технологій, розроблюються і впроваджуються комп'ютерно-орієнтовані методики навчання. Але в Україні, незважаючи на тривалий період дослідження проблем комп'ютеризації освіти, мало розглянутими залишилися проблеми застосування інформаційних технологій у навчальному процесі професійної підготовки спеціалістів, тобто в системі вищої школи.

Формулювання цілей статті... Метою даного дослідження є аналіз проблеми інформатичної підготовки перекладачів у філософських, психологічних і педагогічних дослідженнях.

Виклад основного матеріалу... Відповідно до визначеної мети дослідження вважаємо за доцільне здійснити аналіз психолого-педагогічних та філософських праць за такими напрямками.

Грунтовні науково-педагогічні дослідження перекладу почалися лише у 30-40-их роках ХХ ст. Вищі навчальні заклади професійної підготовки перекладачів утворились у Гейдельберзі (1930 р.), Москві (1930 р.), Женеві (1941 р.), Відні (1943 р.). У другій половині ХХ століття закладаються основи теорії перекладу, розробляються різноаспектні методики навчання перекладачів. З 1980-их років у деяких країнах спостерігається інтеграція професійних інститутів, що готували перекладачів, з університетами, водночас різко зростає кількість ВНЗ з освітніми програмами у сфері перекладу та перекладознавства. Проте, незважаючи на доволі молодий вік, сьогодні перекладознавство має розвинутий науково-понятійний апарат, багатовекторну методику навчання та успішно співпрацює з іншими галузями науки [4].

Вивчення результатів наукових пошуків вітчизняних і зарубіжних учених з проблеми дослідження дало підстави стверджувати, що основою процесу підготовки перекладачів є педагогічні, психологічні та філософські концепції й теорії. Зокрема, найбільш значущими для дослідників професійної підготовки майбутніх перекладачів є: